

Asia: VN/17576/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pro Lukio ry

Lausunto 2.2.2022

Opetus- ja kulttuuriministeriö

VN 17576/2021 Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Pro Lukio ry kiittää kirjallisesta lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Pro Lukion mielestä on hyvä, että hallituksen esityksen luonnoksessa pyritään ratkaisemaan oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpanon yhteydessä havaittuja lainsäädännön tarkennustarpeita. Pro Lukio ry Pitää esitettyjä muutoksia pääosin perusteltuina, mutta haluaa nostaa esille muutamia ongelmakohtia.

Oppivelvollisuuden piiriin kuuluminen

Nykytilanteessa kaikki vakinaisesti Suomessa asuvat lapset ovat oppivelvollisia. Vakinaisesti Suomessa asuvaksi katsotaan lapsi tai nuori, jolla on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta. Nyt hallituksen esityksessä oppivelvollisuuden ulkopuolelle rajattaisiin opiskelijat, jotka ovat hakeutuneet Suomeen suorittamaan toisen asteen opintoja ja oleskelevat Suomessa opiskelutarkoituksessa, vaikka heillä olisi kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta. Jatkossa siis lapsi katsottaisiin Suomessa vakinaisesti asuvaksi, jos hänellä on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta ja hänen maassa oleskelunsa peruste on muu kuin opiskelu. Maassaolon perusteen selvittämiseksi opiskelijan tulisi osoittaa maassaolon peruste esimerkiksi oleskeluoikeuden rekisteröintiin tai oleskelulupaan liittyvillä asiakirjoilla.

Nämä muutokset tarkoittaisivat sitä, että opiskelutarkoituksessa maahan tulleet eivät olisi opintojen maksuttomuuden piirissä ja he saisivat vain yleistä koulumatkatukea, jossa matkan raja on 10 kilometriä ja 43 euron kuukausittainen omavastuu. Lisäksi he eivät olisi oikeutettuja Kelan asumistukeen ja opintorahaan. Muutokset eivät sen sijaan vaikuttaisi lukiokoulutuksen yksikköhintarahoitukseen eli opiskelutarkoituksessa maahan tulevat lukion opiskelijat tuovat koulutuksenjärjestäjälle saman suuruisen resurssin kuin oppivelvolliset opiskelijat.

Kyseinen oppivelvollisuuden rajausmuutos lisäisi koulutuksen järjestäjän selvittelytyötä ulkomailta maahan tulleiden opiskelijoiden osalta, koska kotikunnan lisäksi tulisi selvittää jatkossa myös opiskelijan maassaolon peruste. Ehdotuksesta ei käy selvästi ilmi, miten tämä maassaolon peruste selvitettäisiin ja paljonko työtä se mahdollisesti teettäisi. Kyseessä ei ole todennäköisesti suuri opiskelijajoukko, mutta todellista määrää on vaikea arvioida.

Suomen maine koulutusosaajana on houkuttanut EU-alueen ulkopuolelta opiskelijoita lukioihin. Tällä hetkellä Suomessa on suunnitelmia ja hankkeita, joilla lisätään ulkomailta Suomeen tulevien lukio-opiskelijoiden määrää. Suomeen tulevat ulkomaiset opiskelijat opiskelevat lähtömaassaan suomen kieltä ja tavoitteena on lukio-opiskelun mahdollistava kielitaito. Ulkomaisilla lukio-opiskelijoilla pyritään paikkamaan väestökatoalueiden lukioiden laskevia opiskelijamääriä. Lisäksi tavoitteena on tarjota ulkomailta tuleville nuorille reitti suomalaisiin korkeakouluihin ja näin heistä olisi apua pahenevaan osaajapulaan Suomessa.

Tämä hallituksen esitys oppivelvollisuuden rajaamisesta vaikeuttaisi ulkomailta Suomeen tulevien opiskelijoiden asemaa. Se olisi silti edelleen mahdollista vapaan hakeutumisoikeuden ja yksikköhintarahoituksen turvin. Pro Lukio ymmärtää joidenkin koulutuksenjärjestäjien halun kasvattaa ulkomailta tulevien lukiolaisten määrää, mutta näkee siinä myös paljon ongelmia. Nämä ongelmat liittyvät ennen kaikkea maahan tulevien nuorten suomen kielen taitoon ja opiskeluhuollollisiin seikkoihin. Puutteellinen suomen kielen taito haittaa merkittävästi lukio-opintoja. Kielitaidon testaaminen ennen oppilaaksiottoa on tapa varmistaa riittävä kielen osaamisen taso, mutta tällä hetkellä lainsäädäntö ei tunne ja tunnusta kielitaitoa valintaperusteena. Yhtenäisiä kriteereitä riittävälle kielitaidolle ei ole. Opiskeluhuollon näkökulmasta maassa ilman huoltajaa opiskelevat nuoret ovat selkeä haaste. Siksi opiskeluhuollollisiin kysymyksiin ja resurssointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Lausunnon keskeinen sisältö:

1) Pro Lukion mielestä on hyvä, että hallituksen esityksen luonnoksessa pyritään ratkaisemaan oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpanon yhteydessä havaittuja lainsäädännön tarkennustarpeita

- 2) Nyt hallituksen esityksessä oppivelvollisuuden ulkopuolelle rajattaisiin opiskelijat, jotka ovat hakeutuneet Suomeen suorittamaan toisen asteen opintoja ja oleskelevat Suomessa opiskelutarkoituksessa, vaikka heillä olisi kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta.
- 3) Kyseinen oppivelvollisuuden rajausmuutos lisäisi koulutuksen järjestäjän selvittelytyötä ulkomailta maahan tulleiden opiskelijoiden osalta, koska kotikunnan lisäksi tulisi selvittää jatkossa myös opiskelijan maassaolon peruste.
- 4) Tämä hallituksen esitys oppivelvollisuuden rajaamisesta vaikeuttaisi ulkomailta Suomeen tulevien opiskelijoiden asemaa. Pro Lukio ymmärtää joidenkin koulutuksenjärjestäjien halun kasvattaa ulkomailta tulevien lukiolaisten määrää, mutta näkee siinä myös paljon ongelmia

Jussi Sutinen

Marja Honkaheimo

Puheenjohtaja

Varapuheenjohtaja

Pro Lukio ry

Pro Lukio ry

Sutinen Jussi
Pro Lukio ry